



SVEA HOVRÄTT  
Mark- och miljööverdomstolen  
060103

**SLUTLIGT BESLUT**  
2023-12-20  
Stockholm

Mål nr  
ÖM 734-23

## ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, beslut 2023-01-11 i mål nr M 2918-22, se bilaga A

## PARTER

### Klagande

1. J.N

2. H.N

Ombud för 1 och 2: Advokat T.R

### Motpart

Tjörns kommun  
471 80 Skärhamn

### SAKEN

Avvisning av yrkande om skadestånd

---

## MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens beslut och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling av J.Ns och H.Ns yrkande om skadestånd.

---

Dok.Id 1998116

**Postadress**  
Box 2290  
103 17 Stockholm

**Besöksadress**  
Birger Jarls Torg 16

**Telefon**  
08-561 670 00  
08-561 675 50

**E-post:** svea.avd6@dom.se  
www.svea.se

**Telefax**

**Expeditionstid**  
måndag – fredag  
08:00–16:30

## **YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**

**J.N** och **H.N** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens beslut och tillåta att talan om skadestånd förs i målet samt att vittnesförhöret med **K.C** får hållas. De har i huvudsak anfört att skadeståndsyrkandet grundas på att Tjörns kommun placerat sina ledningar på deras fastighet utan juridisk rätt och att ledningarnas placering inte uppfyller kraven enligt 11 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Detta har lett till att de inte kunnat utnyttja sin byggrätt vilket orsakat ekonomisk skada.

**Tjörns kommun** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens beslut och hänvisat till vad kommunen har framfört vid mark- och miljödomstolen.

## **MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL**

### **Rättsliga utgångspunkter för bedömningen av mark- och miljödomstolars behörighet**

Allmän domstol är inte behörig att uppta tvist som ska prövas av mark- och miljödomstol (se 10 kap. 17 § rättegångsbalken och 1 kap. 3 § lagen, 2010:921, om mark- och miljödomstolar). I sådan domstol ska bland annat mål enligt lagen om allmänna vattentjänster handläggas (se 53 §). Mark- och miljödomstolar saknar å andra sidan möjlighet att pröva mål som faller utanför den exklusiva behörigheten. Detta innebär att den som anser sig ha både ett civilrättsligt grundat anspråk och ett som har sin grund i lagen om allmänna vattentjänster måste föra talan i separata rättegångar (se prop. 2009/10:215 s. 145 f.).

Utgångspunkten för behörigheten är karendens kvalificering av de omständigheter som denne åberopat (se NJA 1973 s. 1 I–III och NJA 2004 s. 743). I 1973 års rättsfall konstaterades att en talan om ersättning för skada, som karenden påstod hade orsakats av miljöfarlig verksamhet, omfattades av fastighetsdomstols behörighet och att svarandens invändning att det inte varit fråga om miljöfarlig verksamhet skulle prövas i sak och inte som en fråga om rättegångshinder. Med samma resonemang fann Högsta domstolen i

2004 års rättsfall att allmän domstol var behörig att avgöra mål där käranden grundat sin talan på jordabalken även om de omständigheter som käranden åberopat också skulle kunna ligga till grund för en talan enligt miljöbalken. En slutsats som kan dras av praxis är att antalet frågor som ska prövas som en fråga om rättegångshinder är tämligen begränsade och att det endast är i de klara fallen som domstolens behörighet aktualiseras i detta avseende (se även justitierådet Ulvesons särskilda tillägg i NJA 1973 s. 1 I).

### **Bedömningen i detta fall**

J.Ns och H.Ns fastighet finns inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen för vilken Tjörns kommun är huvudman. Anläggningen är delvis förlagd på deras fastighet. De har gjort gällande att Tjörns kommun är skadeståndsskyldig enligt lagen om allmänna vattentjänster på grund av att den del av va-anläggningen som är belägen inom deras fastighet medför att de inte kan utnyttja sin byggrätt. De har därvid bland annat åberopat bestämmelserna om att en allmän va-anläggning inte får ordnas i strid med detaljplan, områdesbestämmelser eller andra bestämmelser om hur marken ska bebyggas, eller så att den försvårar en ändamålsenlig bebyggelse eller lämplig planläggning (se 11 §).

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att den rättsliga grunden för deras talan således finns i lagen om allmänna vattentjänster. Detta innebär att målet ska handläggas av mark- och miljödomstol. Tjörns kommuns invändning om att det inte är va-anläggningen som är orsaken till att byggrätten inte kan utnyttjas ska mark- och miljödomstolen pröva som en del av saken (se NJA 2004 s. 743).

Sammanfattningsvis finner Mark- och miljööverdomstolen att det överklagade beslutet om att avvisa H.Ns och J.Ns skadeståndsyrkande ska undanröjas och att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling av yrkandet om skadestånd. Vid denna utgång bör det ankomma på mark- och miljödomstolen att på nytt behandla frågan om vittnesförhör med K.C ska hållas.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga B  
Överklagande senast den 2024-01-17.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Margaretha Gistorp,  
Henrik Jonsson, referent, och Katarina Welin.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Elin Gustavsson.



VÄNERSBORGS TINGSRÄTT  
Mark- och miljödomstolen

**PROTOKOLL**  
2023-01-11  
Handläggning i  
parternas utevaro

Aktbilaga 38  
Mål nr M 2918-22

## **RÄTTEN**

Rådsmannen Titti Heina, även protokollförare

## **PARTER**

### **Kärande**

1. J.N

2. H.N

Ombud 1-2: Advokaten T.R

### **Svarande**

Tjörns kommun  
471 80 Skärhamn

Ombud: Kommunjurist H.B

## **SAKEN**

Anordnande av ledningar för kommunalt vatten och avlopp avseende fastigheten A, Tjörns kommun; nu fråga om avvisning

---

Handlingarna i målet genomgås, varvid mark- och miljödomstolen såvitt nu är aktuellt antecknar följande.

H.N och J.N är ägare till fastigheten A som ligger inom Tjörns kommun. H.Ns och J.Ns fastighet A ligger inom Tjörns kommuns allmänna va-anläggnings verksamhetsområde och fastigheten har rätt att

---

<b>Postadress</b>	<b>Besöksadress</b>	<b>Telefon</b>	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b>
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 <b>E-post:</b> mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/		måndag – fredag 08:00–16:00

använda den allmänna va-anläggningen på Stora Dyrön. Kommunen har tillhandahållit vattentjänster för fastigheten alltsedan slutet av 1960-talet och förbindelsepunkter är sedan denna tid för fastigheten bestämd till punkten e avseende spillvatten och en punkt öster om byggnaden avseende dricksvatten.

**H.N och J.N** har ansökt om stämning mot Tjörns kommun och bland annat yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta kommunen att utge skadestånd till fastighetsägarna för den skada som en försenad byggrätt har inneburit med 2 miljoner kronor jämte ränta från dagen för delgivning av stämning tills betalning sker.

Som grund för skadeståndsyrkandet har H.N och J.N hänfört sig till lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, LAV. H.N och J.N har i huvudsak anfört att Tjörns kommun orsakat dem ekonomisk skada i form av fördyrat byggprojekt med ca 2 miljoner kronor genom att kommunen inte medverkat till att flytta vatten- och avloppsledningar som betjänar fastigheterna B, A och C. Befintliga ledningar för vatten och avlopp ligger på fastigheterna utan juridisk rätt.

Ledningarna har hindrat utnyttjande av en befintlig byggrätt för fastigheten A. Ansökan om bygglov för denna fastighet har legat hos kommunen för behandling sedan 2013 och kärandena har alltsedan dess påtalat att ledningarna måste flyttas för att byggrätten ska kunna utnyttjas. Den försenade byggnationen har berott på att kommunen inte har medverkat till att ta bort eller plugga ledningarna och anordna va-ledningar på lämpligare plats trots att fastighetsägarna har begärt. Enligt 11 § LAV får inte en allmän va-anläggning ordnas i strid med detaljplan, områdesbestämmelser eller andra bestämmelser om hur marken ska bebyggas, eller så att den försvårar en ändamålsenlig bebyggelse eller lämplig planläggning. Den ska dessutom enligt 22 § LAV anläggas i enlighet med fastighetens speciella villkor. Fastighetsägarna har ostridigt en byggrätt på sin fastighet vilken hindras genom kommunens befintliga va-ledningar som försörjer grannfastigheterna B och C. Genom att kommunen har fördröjt flytt av ledningarna har fastighetsägarna inte kunnat påbörja sin byggnation och har därmed åsamkats skada.

Till styrkande av uppgiften om orsaken till fördröjning av bygglov har H.N och J.N åberopat vittnesförhör med K.C.

**Tjörns kommun** har i första hand yrkat att skadeståndsyrkandet ska avvisas. För det fall domstolen bedömer att skadeståndstalan ska prövas i sak har kommunen bestritt yrkandet. Tjörns kommun har inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig. Sättet för att beräkna räntan har kommunen vitsordat.

Som grund för sitt avvisningsyrkande har Tjörns kommun gjort gällande att den skada som kärandena har påstått sig ha drabbats av är att hänföra till ett ärende om bygglov. Anledningen till att kärandena inte har beviljats bygglov för om- och tillbyggnad av bostadshus är att de tänkta åtgärderna har varit planstridiga och att grannar motsatt sig bygglovsansökan. Det förhållandet att kärandena inte har kunnat erhålla bygglov har således inte haft något med parternas va-förhållande att göra. Kärandenas yrkande om skadestånd är därmed inte en fråga som ska prövas enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Mark- och miljödomstolen fattar följande

### **BESLUT**

1. Mark- och miljödomstolen avvisar skadeståndsyrkandet.
2. Mark- och miljödomstolen avvisar vittnesförhöret med K.C.

### **SKÄL FÖR BESLUT**

Enligt 46 § LAV ska kommunen återställa det som rubbats eller fullgöra det som eftersatts och ersätta skadan om en fastighetsägare orsakas en skada på grund av att kommunen på annat sätt än som avses i 45 § LAV har överskridit sin rätt eller åsidosatt en skyldighet enligt denna lag. Det som avses med skadeståndsansvar enligt 46 § LAV hänför sig till skador som kan vara orsakade på grund av att huvudmannen överskridit sin rätt eller åsidosatt en skyldighet vad avser säkerställandet av den allmänna vatten- och avlopps försörjningen.

H.N och J.N har som grund för skadeståndsyrkandet anfört att de orsakats skada om 2 miljoner kronor på grund av försenad byggrätt eftersom kommunen inte medverkat till att flytta vatten- och avloppsledning. Tjörns kommun har anfört att orsaken till att H.N och J.N inte har erhållit bygglov inte har haft sin grund i va-förhållandet mellan parterna. Grunden för H.Ns och J.Ns skadeståndsyrkande är enligt mark- och miljödomstolens bedömning tvistig och att hänföra till en avtalsrättslig fråga mot bakgrund av ärende om bygglov. Kärändenas yrkande om skadestånd kan därmed inte prövas av mark- och miljödomstolen enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster utan får prövas i annan ordning, varför yrkandet därom ska avvisas.

Med hänsyn till att mark- och miljödomstolen avvisar skadeståndsyrkandet och mot bakgrund av anfört bevisstema för åberopat vittnesförhör med K.C ska följaktligen vittnesförhöret avvisas.

Mark- och miljödomstolen kommer att ta ställning till den fortsatta handläggningen av H.Ns och J.Ns övriga yrkanden i målet och återkomma till parterna med besked därom.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga (MMD-11)

Överklagande senast den 1 februari 2023

Titti Heina